



# Seròs i l'anarquisme

**La història de Seròs** virà greument els anys trenta, amb la crisi més universal i dura del capitalisme, amb l'ensulsiada de Wall Street, l'any 29. A Seròs hi arribà amb la fallida del Banc de Reus, que feu perdre molts duros als pocs pagesos que en disposaven. Va ser l'inici del daltabaix. En aquells anys, però, hi havia una tímida activitat industrial que, pel que conec, es concretava en una fàbrica de conserves, dita popularment *La fàbrica dels pebrots*, dit sense ironies, i una bòbila, que concentrava l'activitat constructora de la vila.

Hi havia un proletariat obrer que a la llarga esdevindrà revolucionari. En l'època de la Segona República la tensió entre classes socials –senyors i treballadors– era manifesta. Els senyors de dreta, al Casino; els treballadors d'esquerra, al Centro Republicà. L'oli i l'aigua. Dos classes enfrontades. En aquest període des de l'ajuntament republicà es feren tres grans obres públiques decisives: el pont sobre el riu Segre (1932), les escoles públiques (1934) i el clavegueram urbà (1934).

Tanmateix a l'estiu de 1936, l'exèrcit girà la truita. Amb la guerra comença un període penós per a la vila que esdevé un camp de proves revolucionàries, amb la Col·lectivització de 1937. No es matà ningú, però la llista de propietaris i senyors que circulà per la vila marcà la història del poble per sempre. I després de la revolució, sense esperar-s'ho, Seròs esdevé un camp de batalla en el que anomenem la batalla del Se-



EN LA GUERRA CIVIL EL MUNICIPI ESDEVÉ UN GRAN CAMP DE BATALLA, LA DEL CAP DE PONT DE SERÒS MARCARÀ HISTÒRIA

gre, i en concret la batalla del Cap de Pont de Seròs (1938). Ambdós fets marcaran amb sang la història de la vila.

No és l'única vila en tot el riu Segre que esdevé camp de batalla però certes circumstàncies la feren singular: per exemple, la quantitat d'exiliats –famílies senceres que mai van retornar al poble– i el fet que no hi hagué assassinats en el moment àlgid de la revolució, l'estiu de 1936 i, en canvi, no hi hagués perdó ni clemència en el moment de la repressió de 1939, van produir una onada de ressentiments i odis que és a la base de la pobresa actual. La gent compromesa va marxar, i si va tornar, mai més s'hi va arrelar. Les històries de gent jove i amb re-

levància social que foren aïllats o emmudits és enorme. Començant pel que fou l'alcalde republicà des de 1932 fins a 1936, que s'exilià en un mas; i seguint per altres de més marcats ideològicament.

No hi hagué reconciliació. Mai. No se'n parlà mai més. Una crosta de silenci s'escampà pel poble. Ningú no en va voler saber res, tot i que tothom ho sabia tot. Això ha durat fins ara mateix. L'experiència em diu que si no es pot parlar de les coses importants s'acaba sense poder parlar sobre res. Ni l'economia local ni la seua història social. Per això Seròs és ara un dels pobles més pobres de Catalunya segons les dades d'IDESCAT, que han iniciat aquesta reflexió.